

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 408/2015-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Spišákom, Idanská 17, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Co 39 2014 z 29. apríla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 39/2014 z 29. apríla 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalovenej v konaní vedenom Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 35 C 292/2010 o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu. Okresný súd v tomto konaní rozhodol rozsudkom z 31. októbra 2013 tak, že:

„ad 1. - určil, že kúpna zmluva o prevode nehnuteľnosti uzavretá dňa 1.4.2009 medzi [REDAKOVANÉ] .. ako predávajúcim a žalovanou ako nadobúdajúcou, na základe ktorej predávajúci previedol na nadobúdajúcu vlastnícke právo

a) k spoluvlastníckemu podielu o veľkosti 4/9 k celku na: pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] o výmere 536 m² druh pozemku záhrady, pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] o výmere 560 m² druh pozemku záhrady, pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] o výmere 225 m² druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] o výmere 102 m² druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] o výmere 39 m² druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, zapísaných na [REDAKOVANÉ] pre obec [REDAKOVANÉ], kat. územie [REDAKOVANÉ], vedenom Správou katastra Košice a

b) k spoluvlastníckemu podielu o veľkosti V2 k celku na: stavbe – rodinný dom súp. č. [REDAKOVANÉ] postavenej na parcele č. [REDAKOVANÉ] a stavbe – rodinný dom č. súp. [REDAKOVANÉ] postavenej na parc. č. [REDAKOVANÉ], zapísaných na [REDAKOVANÉ] pre obec [REDAKOVANÉ], kat. územie [REDAKOVANÉ], vedenom Správou katastra Košice, je voči žalobcovi právne neúčinná

ad 2. - uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania v sume 1.167,68 € do rúk právneho zástupcu žalobcu, v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.“

Na základe odvolania podaného sťažovateľkou krajský súd namietaným rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu.

Podľa názoru sťažovateľky okresný súd, ako aj krajský súd „rozhodovali na základe neúplne zisteného skutkového stavu veci, pretože aj napriek žiadosti sťažovateľky tieto všeobecné súdy nezistovali skutočnosť, či dom odporkyne na parc. reg. C-KN č. [REDACTED] je samostatným užívateľským domom so samostatnou bytovou jednotkou, čo na pojednávaní dňa 31.10.2013 uviedla do zápisnice, že navrhuje vykonať dokazovanie znalcom na zistenie a preukázanie tejto skutočnosti. ...

Na rozdiel o názoru odvolacieho súdu podľa záveru súdu prvého stupňa je však sťažovateľka [REDACTED] blízkou osobou pretože s odvolaním na tvrdenie žalobcu medzi [REDACTED] a jeho manželkou [REDACTED], [REDACTED] na jednej strane a sťažovateľkou ako žalovanou, je bližší rodinný a citový vzťah, ktorý by zakladal presvedčenie, že by žalovaná ujmu, ktorú by utrpela jej sestra (resp. švager [REDACTED]?), dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

S uvedeným záverom Krajského súdu v Košiciach sa sťažovateľka nestotožňuje a má za to, že v konaní pred týmto súdom ako aj nakoniec pred súdom prvého stupňa došlo k porušeniu procesných práv sťažovateľky ako účastníka súdneho konania, a tým aj k porušeniu Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj Listinou základných práv a slobôd jej zaručených základných práv a slobôd. ...

Sťažovateľka je vzhľadom k záveru odvolacieho súdu, že je dlžníkovi [REDACTED] blízkou osobou len kvôli vzájomnému postaveniu parciel reg. C-KN č. [REDACTED], č. [REDACTED] a č. [REDACTED] a tiež záveru odvolacieho súdu, že ide len o jeden bytový dom s dvomi samostatnými bytovými jednotkami, ktorý tvorí s pozemkami jeden oplotený celok s jediným spoločným prístupom – schodiskom toho názoru, že toto tvrdenie odvolacieho súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom obidva súdy v tomto smere vôbec nezistili skutkový stav veci odborným posúdením, čo je v rozpore s ust. § 127 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p. Súdy obidvoch stupňov okrem iného takto ani nezistili, že žalovaná má prístup do svojho domu zo svojej garáže mimo schodiska.

Sťažovateľka ako účastník konania má právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Úvahy súdu o skutkových, ale aj právnych záveroch musia byť riadne a zrozumiteľne odôvodnené tak, aby nevznikali pochybnosti o zákonnosti rozhodnutia najmä zo strany účastníkov konania, ktorým je takéto rozhodnutie určené.“.

Podľa sťažovateľky „Žalobca v konaní jednoznačne nepreukázal existenciu úmyslu [REDAKOVANÉ] ukrátiť ho ako veriteľa realizovaným právnym úkonom v konaní odporovaného právneho úkonu, resp. vedomosť sťažovateľky o takomto úmysle, teda nie je splnená základná zákonná podmienka, aby mohol súd jeho žalobe vyhovieť a žaloba je nedôvodná.“

Sťažovateľka podľa jej názoru nie je osobou blízkou dlžníkovi žalobcu [REDAKOVANÉ], ale v konaní aj tak preukázala, že prípadný úmysel dlžníka ukrátiť odporovaným právnym úkonom žalobcu ako veriteľa nemohla aj pri náležitej starostlivosti poznať, a to aj napriek tomu, že vyvinula starostlivosť za účelom rozpoznanie tohto úmyslu dlžníka a išlo pritom o náležitú starostlivosť.

Sťažovateľka bola postupom súdov obidvoch stupňov zbavená možnosti produkovať aj ďalšie dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, čím došlo k porušeniu jej procesných práv ako účastníka konania, ktorých dôsledok sa prejavil vo výsledku konania formulovanom vo výroku súdneho rozhodnutia vo veci samej.

Odvolací súd potvrdil v plnom rozsahu rozsudok prvostupňového súdu, pričom rovnako ako súd prvého stupňa sa dostatočne nevysporiadal so skutkovými tvrdeniami sťažovateľky vznesenými ňou v konaní pred obidvoma súdmi a poukázal len na nepresvedčivé skutkové zistenia súdu prvého stupňa, pričom sa bez vykonaného odborného dokazovania znalcom z príslušného odboru odchýlil od záveru súdu prvého stupňa, na ktorých tento súd definoval žalovanú ako blízkou osobu dlžníka.

Odvolací súd podľa názoru sťažovateľky tiež konal aj v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 písm. a) OSP, podľa ktorého mal obligatórne nariadiť pojednávanie, pretože vo veci bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Odvolací súd svojim faktickým

postupom odňal žalobkyni možnosť konať pred súdom, čím došlo k porušeniu jej ústavného práva na spravodlivý proces zahŕňajúce právo na verejné prerokovanie veci.“

Sťažovateľka je toho názoru, že rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu ňou označených práv.

Sťažovateľka v sťažnosti tiež uviedla, že sťažnosť podáva z opatrnosti, aby dodržala zákonom určenú lehotu na jej podanie, pretože súčasne podala dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dosiaľ nerozhodol.

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] podľa čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 11 ods. 1 a 36 ods. 1, 2 Listiny základných práv a slobôd a základné právo na spravodlivý proces a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29.4.2015 v konaní vedenom pod sp.zn. 4Co/39/2014-298 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa zo dňa 29.4.2015 sp. zn. 4Co/39/2014-298 sa zrušuje.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný vyplatiť sťažovateľke finančné zadostučinenie.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jána Spišáka v lehote dvoch mesiacov od doručenia nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie ňou označených práv rozsudkom krajského súdu, proti ktorému využila možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, o ktorom dosiaľ nebolo najvyšším súdom rozhodnuté.

Zo stabilnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky má najprv a predovšetkým najvyšší súd ako súd dovolací (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. m. m. III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010, III. ÚS 462/2011, I. ÚS 480/2013).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka svoje námietky uplatnila v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie ešte skončené, bolo dôvodné sťažnosť proti rozsudku krajského súdu odmietnuť pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, bude ešte rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie sťažnosti ústavnému súdu navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do

rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o takomto mimoriadnom opravnom prostriedku.

Ústavný súd sa v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľku prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majú na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľke lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozsudku krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2015